Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
NIILA JÄÄSKINENA
przedstawiona w dniu 29 marca 2012 r.[1]

Sprawa C-509/10

Josef Geistbeck,
Thomas Geistbeck
przeciwko
Saatgut - Treuhandverwaltungs GmbH

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Bundesgerichtshof (Niemcy)]

Własność intelektualna i przemysłowa — Rozporządzenie (WE) nr 2100/94 — Wspólnotowy system ochrony odmian roślin — Obowiązek zapłaty słusznego wynagrodzenia podmiotowi uprawnionemu z tytułu tej ochrony i naprawienia poniesionej przez niego szkody — Kryteria dla określenia słusznego wynagrodzenia — Naruszenie praw — Rozporządzenie (WE) nr 1768/95 — Przywilej rolnika — Koszty kontroli i nadzoru

I – Wprowadzenie

1. Złożony przez Bundesgerichtshof (Niemcy) wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy w szczególności wykładni art. 14 i 94 rozporządzenia (WE) nr 2100/94 ustanawiającego wspólnotowy system ochrony odmian roślin[2] (zwanego dalej „rozporządzeniem podstawowym"), jak również wykładni rozporządzenia (WE) nr 1768/95[3] (zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym"), ustanawiającego zasady stosowania odstępstwa przewidzianego w art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

2. Zawisły przed sądem odsyłającym spór toczy się pomiędzy rolnikami Josefem i Thomasem Geistbeckami (zwanymi dalej „pozwanymi") a Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (zwana dalej „STV"), reprezentującą interesy posiadaczy prawa do chronionych odmian Kuras, Quarta, Solara, Marabel i Secura. Co do istoty spór dotyczy związku pomiędzy odstępstwem przewidzianym w art. 14 rozporządzenia podstawowego, nazywanym również „przywilejem rolnika", a obliczeniem słusznego wynagrodzenia w rozumieniu art. 94 ust.1 rozporządzenia podstawowego, które przysługuje posiadaczowi prawa do chronionej odmiany w przypadku będącego naruszeniem działania osoby trzeciej.

1 — Język oryginału: francuski.

2 — Rozporządzenie Rady z dnia 27 lipca 1994 r. (Dz.U. L 227, s. 1).

3 — Rozporządzenie Komisji z dnia 24 lipca 1995 r. (Dz.U. L 173, s. 14), zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2605/98 z dnia 3 grudnia 1998 r. (Dz.U. L 328, s. 6).

3. W niniejszym wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zwrócono się do Trybunału o wypowiedź co do wyboru metody obliczania słusznego wynagrodzenia, które rolnik jest zobowiązany zapłacić posiadaczowi prawa do ochrony odmiany, w sytuacji gdy w oparciu o upoważnienie wynikające z przywileju rolnika rolnik wykorzystał do rozmnażania w uprawie polowej materiał ze zbioru uzyskanego w swoim własnym gospodarstwie, lecz zaniechał zgłoszenia części nowej produkcji, nie dopełniając tym samym obowiązków wskazanych w art. 14 ust 3 rozporządzenia podstawowego, których wypełnienie stanowi warunek korzystania z tego przywileju.

4. Pytania prejudycjalne wymagają więc wyważenia przeciwstawnych interesów. Jak zauważył rzecznik generalny D. Ruiz-Jarabo Colomer, chodzi o znalezienie równowagi pomiędzy z jednej strony głównym celem wspólnej polityki rolnej, jakim jest konieczność zwiększenia owoców produkcji rolnej i zapewnienie ich produkcji, a z drugiej koniecznością zagwarantowania ochrony praw hodowców działających w sferze polityki przemysłowej, badań oraz rozwoju, którzy starają się uzyskać ramy prawne właściwe do stymulowania ich działalności w Unii Europejskiej, przy poszanowaniu celów mających zastosowanie regulacji [4].

5. Sprawa ta umożliwi więc Trybunałowi uzupełnienie orzecznictwa wynikającego z wyroku w sprawie Schulin [5], w szczególności zaś pozwoli doprecyzować stanowisko odnośnie do wysokości słusznego wynagrodzenia w przypadku będącego naruszeniem używania odmiany, jak również pozwoli na wypowiedzenie się w kwestii zachowania równowagi pomiędzy interesami leżącymi u podstaw regulacji z zakresu wspólnotowej ochrony odmian roślin.

II – Ramy prawne

A – *Rozporządzenie podstawowe*

6. Z motywu piątego rozporządzenia podstawowego [6] wynika, że aby pobudzać hodowlę i rozwój nowych odmian, należy poprawić ochronę dla wszystkich hodowców roślin w porównaniu z obecną sytuacją.

7. Według motywu siedemnastego tego rozporządzenia wykonanie wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin powinno podlegać pewnym ograniczeniom ustanowionym w przepisach przyjętych w interesie publicznym.

8. W tym kontekście motyw osiemnasty rozporządzenia stanowi, że przywołany interes publiczny obejmuje ochronę produkcji rolnej oraz że w tym celu, pod pewnymi warunkami, rolnicy powinni zostać upoważnieni do używania materiału ze zbioru plonów do rozmnażania.

9. Według art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego prawo do wspólnotowej ochrony odmian roślin przysługuje hodowcy, to znaczy „osobie, która wyhodowała lub odkryła i rozwinęła odmianę lub jej następcy prawnemu”.

4 — Zobacz podobnie pkt 22, 23 opinii D. Ruiza-Jaraba Colomera z dnia 9 lutego 2006 r. w sprawach połączonych od C-7/05 do C-9/05 Deppe i in. (wyrok z dnia 8 czerwca 2006 r.), Zb.Orz.. s. I-5045.

5 — Wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie C-305/00, Rec. s. I-3525. Zobacz także wyroki: z dnia 11 marca 2004 r. w sprawie C-182/01 Jäger, Rec. s. I-2263; z dnia 14 października 2004 r. w sprawie C-336/02 Brangewitz, Zb.Orz. s. I-9801; ww. wyrok w sprawie Deppe i in.; a także wyrok z dnia 20 października 2011 r. w sprawie C-140/10 Greenstar-Kanzi Europe, Zb.Orz. s. I-10075.

6 — Na poziomie międzynarodowym ochrona odmian roślin została uregulowana w konwencji zawartej w ramach Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, mianowicie Międzynarodowej konwencji o ochronie nowych odmian roślin. Wspólnota Europejska przystąpiła do tej konwencji w 2005 r. [decyzja Rady 2005/523/WE z dnia 30 maja 2005 r. zatwierdzająca przystąpienie Wspólnoty Europejskiej do Międzynarodowej konwencji o ochronie nowych odmian roślin, zrewidowanej w Genewie dnia 19 marca 1991 r. (Dz. U. L 192, s. 63)]. Prawodawstwo UE było silnie inspirowane przepisami tej konwencji.

10. Artykuł 13 rozporządzenia podstawowego, zatytułowany „Uprawnienia posiadacza wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin i jego ograniczenia”, przewiduje, iż:

„1. Wspólnotowe prawo do ochrony odmian roślin wywiera taki skutek, iż posiadaczowi lub posiadaczom wspólnotowego prawa do ochrony odmian roślin, zwanymi dalej »posiadaczami«, przysługuje prawo do wykonywania działań wymienionych w ust. 2.

2. Bez uszczerbku dla przepisów art. 15 i 16, następujące działania w odniesieniu do składników odmiany lub materiału ze zbioru odmiany chronionej, zwanych dalej »materiałem«, wymagają upoważnienia posiadacza:

a) wytwarzanie lub rozmnażanie (reprodukcja);

[…]

Posiadacz może udzielić swojego upoważnienia na określonych warunkach i z ograniczeniami”.

11. Przywilej rolnika został uregulowany w art. 14 rozporządzenia podstawowego w następujący sposób:

„1. Nie naruszając przepisów art. 13 ust. 2 i w celu ochrony produkcji rolnej, rolnicy są upoważnieni do używania do rozmnażania w uprawie polowej materiału ze zbioru uzyskanego w ich własnym gospodarstwie z uprawy materiału rozmnożeniowego odmiany chronionej wspólnotowym prawem do ochrony odmian roślin, ale nie będącej mieszańcem lub odmianą syntetyczną.

[…]

3. Warunki mające na celu uregulowanie odstępstwa przewidzianego w ust. 1 i ochronę uzasadnionych interesów określonych hodowców i rolników zostaną ustanowione […] w oparciu o następujące kryteria:

[…]

— rolników prowadzących małe gospodarstwa nie obowiązuje wymóg zapłaty wynagrodzenia posiadaczowi […]

  […]

— inni rolnicy obowiązani są do zapłaty godziwego wynagrodzenia posiadaczowi, którego wysokość powinna być w rozsądnym stopniu niższa od wysokości wynagrodzenia pobieranego w przypadku umowy licencyjnej na produkcję materiału rozmnożeniowego tej samej odmiany, na tym samym obszarze […]

— monitorowanie zgodności z przepisami niniejszego artykułu lub przepisami przyjętymi zgodnie z niniejszym artykułem spoczywa wyłącznie na posiadaczach […]

— rolnicy, a także świadczący usługi przygotowawcze, przekazują posiadaczom na ich żądanie istotne informacje […]”.

12. Artykuł 94 rozporządzenia podstawowego, zatytułowany „Naruszenie”, ma następujące brzmienie:

„1. Osoba, która:

nie będąc do tego uprawniona, podejmuje jedno z działań określonych w art. 13 ust. 2 w odniesieniu do odmiany, na którą przyznano wspólnotowe prawo do ochrony odmian roślin;

[…]

może być przedmiotem działania podjętego przez posiadacza, mającego na celu zaniechanie naruszenia lub wypłatę słusznego wynagrodzenia lub obu.

2. Osoba, która działa umyślnie lub z niedbalstwa, jest ponadto obowiązana do naprawienia wszelkich szkód wynikających z naruszenia. W przypadkach winy nieumyślnej nieznacznego stopnia, roszczenia można zmniejszyć stosownie do stopnia winy nieumyślnej, nie mogą być one jednak mniejsze od korzyści, którą odniosła osoba naruszająca prawo”.

B – *Rozporządzenie wykonawcze*

13. Zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego na prawa i obowiązki wynikające z przepisów art. 14 rozporządzenia podstawowego posiadacze odmian „mogą powoływać się indywidualnie, zbiorowo, jako grupa kilku posiadaczy albo jako organizacja posiadaczy odmian prowadząca działalność we Wspólnocie na poziomie wspólnotowym, krajowym, regionalnym lub lokalnym”.

14. W myśl art. 5 rozporządzenia wykonawczego, zatytułowanego „Poziom wynagrodzenia”:

„1. Poziom słusznego wynagrodzenia, które należy wypłacić na rzecz posiadacza odmiany, stosownie do art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia podstawowego, może stanowić przedmiot umowy między posiadaczem odmiany a danym rolnikiem.

2. W przypadku gdy umowa nie została zawarta lub jeżeli nie ma ona zastosowania, poziom wynagrodzenia jest w rozsądnym stopniu niższy od kwoty pobieranej za licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego najniższej kategorii kwalifikującego się do urzędowej certyfikacji w odniesieniu do tej samej odmiany, na tym samym obszarze.

[…]

5. Jeżeli w przypadku ust. 2 umowa określona w ust. 4 nie ma zastosowania, to wynagrodzenie, jakie ma być wypłacone, wynosi 50% kwot należnych z tytułu licencjonowanej produkcji materiału rozmnożeniowego, jak określono w ust. 2.

[…]”.

15. Artykuł 8 tego rozporządzenia, zatytułowany „Informacje dostarczane przez rolnika”, stanowi:

„1. Dane szczegółowe dotyczące istotnych informacji, które mają być dostarczane przez rolnika posiadaczowi odmiany, stosownie do art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia podstawowego, mogą stanowić przedmiot umowy między posiadaczem odmiany a zainteresowanym rolnikiem.

2. W przypadku gdy umowa taka nie została zawarta lub nie ma zastosowania, bez uszczerbku dla wymogów legislacji wspólnotowej lub ustawodawstwa państw członkowskich, rolnik jest zobowiązany, na wniosek posiadacza odmiany, do dostarczenia mu istotnych informacji. Poniższe kwestie uznawane są za istotne:

[…]

b) fakt wykorzystania przez rolnika materiału pochodzącego ze zbioru, zaliczanego do jednej lub więcej odmian należących do posiadacza, do obsiania jednego lub więcej jego pól;

c) w przypadku wykorzystania tego materiału przez rolnika ilość materiału ze zbioru zaliczanego do jednej lub więcej wspomnianych odmian, która została przez rolnika wykorzystana zgodnie z art. 14 ust. 1 rozporządzenia podstawowego;

[…]".

16. Artykuł 14 tego rozporządzenia, odnoszący się do prowadzonej przez posiadacza prawa do ochrony odmian kontroli przestrzegania przepisów art. 14 rozporządzenia podstawowego, stanowi w ust.1:

„[…] na wniosek posiadacza [prawa do ochrony] odmiany, rolnik:

dostarcza dowody na poparcie złożonego przez niego oświadczenia dotyczącego informacji, na mocy art. 8, poprzez ujawnienie dostępnych dokumentów, takich jak faktury, stosowane etykiety lub pozostałe właściwe dokumenty […]

[…]".

17. W myśl przepisów art.16 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego:

„Kontrolę prowadzi posiadacz [prawa do ochrony] odmiany. Może on dokonywać odpowiednich uzgodnień w celu zapewnienia sobie pomocy ze strony organizacji rolników, przetwórców, spółdzielni lub innych kręgów społeczności rolniczej".

18. Artykuł 17 rozporządzenia wykonawczego, zatytułowany „Naruszenie", stanowi, że:

„Posiadacz [prawa do ochrony] odmiany może powoływać się na prawa wynikające ze wspólnotowego systemu [ochrony] odmian roślin przeciwko osobie, która narusza jakiekolwiek warunki lub ograniczenia związane z odstępstwem na podstawie art. 14 rozporządzenia podstawowego, określone w niniejszym rozporządzeniu".

III – Postępowanie przed sądem krajowym, pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

19. W latach 2001–2004, po uprzednim poinformowaniu o tym STV i w oparciu o odstępstwo przewidziane w art. 14 rozporządzenia podstawowego, pozwani produkowali nasiona chronionych prawem unijnym odmian Kuras, Quarta, Solara i Marabel, a także nasiona chronionej prawem krajowym odmiany Secura.

20. Podczas przeprowadzonej przez STV kontroli okazało się, że faktyczne wielkości dla wszystkich wymienionych odmian były wyższe, zaś w niektórych przypadkach wynosiły więcej niż trzykrotność zgłoszonej ilości. W oparciu o kwotę, która zostałaby naliczona w przypadku wydania na zasadach ogólnych licencji na produkcję materiału rozmnożeniowego, STV obliczyła, że wysokość

odszkodowania należnego jej z tytułu różnicy ilości wynosi 4 576,15 EUR. Pozwani zapłacili połowę tej kwoty. Odpowiada to wysokości wynagrodzenia, które należałoby zapłacić zgodnie z art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia podstawowego w przypadku dozwolonej produkcji nasion w ramach przywileju rolnika.

21. STV wniosła przeciwko pozwanym pozew z powodu nie w pełni zgłoszonej produkcji nasion chronionych odmian roślin, żądając zapłaty pozostałej kwoty w wysokości 2 288 EUR oraz zwrotu kosztów postępowania w wysokości 141,05 EUR. W pierwszej instancji, jak również w apelacji, przychylono się do wniosku STV. Pozwani wnieśli kasację od ostatniego orzeczenia do Bundesgerichtshof.

22. W tym kontekście sąd odsyłający zastanawia się w szczególności nad sposobem obliczenia słusznego wynagrodzenia należnego na podstawie art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, które przysługuje posiadaczowi praw chronionych przepisami tego rozporządzenia. Sąd odsyłający, opierając się na wyżej wymieniony wyroku w sprawie Schulin, stoi na stanowisku, że rolnik, który nie wywiązał się należycie z obowiązku przekazania istotnych informacji posiadaczowi prawa do chronionej odmiany przewidzianego w art.14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia podstawowego, nie może powoływać się na art. 14 ust. 1 tego rozporządzenia. Jednocześnie taki rolnik naraża się na wniesienie przeciw niemu skargi o stwierdzenie naruszenia w oparciu o art. 94 rozporządzenia oraz na konieczność zapłaty słusznego wynagrodzenia.

23. Niemniej jednak sąd krajowy ma wątpliwości co do sposobu obliczenia takiego wynagrodzenia. Z jednej strony uważa, że za podstawę obliczenia można przyjąć średnią kwotę pobieraną na tym samym obszarze za licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego chronionych odmian danych gatunków roślin w tym samym regionie (zwaną dalej „opłatą za produkcję licencjonowaną"). Z drugiej strony takie wynagrodzenie mogłoby zostać obliczone na podstawie odszkodowania należnego w przypadku dozwolonej produkcji nasion zgodnie z art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia podstawowego w połączeniu z art. 5 ust. 5 rozporządzenia wykonawczego (zwane dalej „wynagrodzeniem za dozwoloną produkcję nasion").

24. Według pierwszej hipotezy rolnik byłby zobowiązany do uiszczenia opłaty za produkcję licencjonowaną na takich samych zasadach i według takiej samej taryfy, jakim podlegałaby osoba trzecia. Według drugiej hipotezy mógłby korzystać z uprzywilejowanej taryfy przysługującej rolnikom, czyli wynagrodzenia za dozwoloną produkcję nasion, które odpowiada 50% wysokości kwoty należnej za licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego, chyba że stanowi ono przedmiot umowy pomiędzy posiadaczem odmiany a rolnikiem.

25. W tych okolicznościach postanowieniem z dnia 30 września 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 października 2010 r., Bundesgerichtshof zawiesił postępowanie i zwrócił się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy słuszne wynagrodzenie, które rolnik ma wypłacić na rzecz posiadacza prawa do ochrony odmiany zgodnie z art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, ponieważ skorzystał z uzyskanego z własnych zbiorów materiału rozmnożeniowego odmiany chronionej, nie spełniając warunków określonych w art. 14 ust. 3 rozporządzenia [podstawowego] i art. 8 rozporządzenia [wykonawczego], należy obliczyć na podstawie średniej kwoty pobieranej na tym samym obszarze za licencjonowaną produkcję analogicznej ilości materiału rozmnożeniowego chronionych odmian danych gatunków roślin, czy też zamiast tego należy ustalić (niższe) wynagrodzenie, które byłoby pobierane w przypadku dozwolonej produkcji nasion ze zbiorów zgodnie z art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia [podstawowego] oraz art. 5 rozporządzenia [wykonawczego]?

2) W przypadku gdy należy ustalić jedynie wynagrodzenie za dozwoloną produkcję nasion:

Czy posiadacz prawa do ochrony odmiany może w takiej sytuacji w przypadku jednorazowego zawinionego naruszenia obliczyć należne mu zgodnie z art. 94 ust. 2 rozporządzenia [podstawowego] odszkodowanie ryczałtowo na podstawie kwoty pobieranej za przyznanie licencji na produkcję materiału rozmnożeniowego?

3) Czy przy obliczaniu słusznego wynagrodzenia należnego zgodnie z art. 94 ust. 1 rozporządzenia [podstawowego] albo dalszego odszkodowania należnego zgodnie z art. 94 ust. 2 tego rozporządzenia jest dopuszczalne albo wręcz nakazane, aby uwzględnić specjalne nakłady na kontrolę sprawowaną przez organizację chroniącą prawa wielu posiadaczy prawa do ochrony odmian w taki sposób, że przyznana zostanie dwukrotność uzgadnianego z reguły wynagrodzenia lub kwoty należnej zgodnie z art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia [podstawowego]?".

26. Uwagi pisemne złożyły strony postępowania przed sądem krajowym, rząd grecki, rząd hiszpański oraz Komisja. Strony postępowania przed sądem krajowym, jak również rząd grecki i Komisja uczestniczyli w rozprawie w dniu 18 stycznia 2012 r.

IV – Analiza

A – *Uwagi wstępne*

27. W celu udzielenia odpowiedzi na pytania prejudycjalne skierowane przez sąd odsyłający w pierwszej kolejności poczynię kilka uwag wprowadzających – z jednej strony dotyczących jakości zastosowanego w tym przypadku materiału rozmnożeniowego, co zostało podniesione przez stronę pozwaną, z drugiej zaś strony odnoszących się zakresu przywileju rolnika.

28. W dalszej kolejności rozważę kwestię wyboru właściwej metody obliczenia słusznego wynagrodzenia, które przysługuje posiadaczowi prawa do wspólnotowej ochrony odmiany roślin w rozumieniu art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego. Przeanalizuję wreszcie, czy przy obliczaniu wysokości tego wynagrodzenia bądź wynagrodzenia za szkodę należnego na podstawie art. 94 ust. 2 tego rozporządzenia, możliwe jest uwzględnienie kosztów środków kontroli poniesionych przez organizację taką jak w postępowaniu przed sądem krajowym[7].

1. W przedmiocie jakości materiału rozmnożeniowego

29. Według strony pozwanej omawiany materiał rozmnożeniowy nie odpowiada już jakością materiałowi wskazanemu w art. 13 ust. 2 rozporządzenia podstawowego, nie nadawał się więc do wykorzystania go do transakcji handlowych w ramach przyznania licencji. Strona pozwana uważa tym samym, że gorsza jakość materiału pochodzącego ze zbioru nie stanowi uzasadnienia do wystąpienia przez posiadacza prawa do chronionej odmiany z roszczeniem o zapłatę całości opłaty licencyjnej.

30. Pragnę zauważyć, że z punktu widzenia prawa własności intelektualnej, używanie chronionego materiału nie ma żadnego wpływu na ochronę tożsamości materiału podlegającego ochronie, takiego jak odmiany roślin, o których mowa w postępowaniu przed sądem krajowym. Prawo własności intelektualnej nie wygasa bowiem wskutek korzystania z niego.

7 — Dodam, że należy wyjść z założenia, iż posiadacze prawa do chronionej odmiany zazwyczaj wliczają koszty kontroli i nadzoru służące zachowaniu jego uprawnień w opłatę za udzielenie licencji na produkcję materiału rozmnożeniowego.

31. Co więcej, by w odniesieniu do działalności rolnej móc zastosować przywilej rolnika przewidziany w art. 14 rozporządzenia podstawowego, produkt pochodzący ze zbioru musi odpowiadać cechom charakterystycznym dla danej odmiany chronionej [8]. Rolnik produkuje i rozmnaża wobec tego rośliny posiadające cechy charakteryzujące tę odmianę.

2. W odniesieniu do zakresu przywileju rolnika

32. W pierwszej kolejności trzeba podkreślić, że zgodnie z art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia podstawowego upoważnienie posiadacza jest co do zasady wymagane dla rozmnażania materiału ze zbioru odmiany chronionej.

33. Niemniej w art. 14 ust. 1 rozporządzenia podstawowego przewidziano odstępstwo od tej zasady. Odstępstwo to ma na celu ochronę produkcji rolnej. W myśl tego artykułu rolnicy są upoważnieni do używania do rozmnażania w uprawie polowej materiału ze zbioru uzyskanego w ich własnym gospodarstwie z uprawy materiału rozmnożeniowego odmiany chronionej wspólnotowym prawem do ochrony odmian roślin, pod warunkiem poszanowania kryteriów wskazanych w ust. 3 tego artykułu.

34. W sytuacji gdy rolnik nie przestrzega obowiązków wymienionych w art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, doprecyzowanych w rozporządzeniu wykonawczym, omawiany przywilej nie znajdzie zastosowania.

35. W wyżej wymienionym wyroku w sprawie Schulin Trybunał zajął się bowiem już pokrótce zakresem prawa rolnika do powoływania się na to odstępstwo. Według Trybunału rolnik, który nie zapłaci posiadaczowi prawa do ochrony odmiany słusznego wynagrodzenia, w sytuacji gdy korzysta z uzyskanego ze zbiorów materiału rozmnożeniowego chronionych odmian, nie może powoływać się na art. 14 ust. 1 rozporządzenia podstawowego. Należy zatem uznać, że podejmuje on, bez wymaganego upoważnienia, jedno z działań wskazanych w art. 13 ust. 2 tego artykułu. Wobec tego z art. 94 tego samego rozporządzenia wynika, że przeciwko takiemu rolnikowi posiadacz może podjąć działanie mające na celu zaniechanie naruszenia lub wypłatę słusznego wynagrodzenia lub obu. W przypadku winy umyślnej lub niedbalstwa rolnik zobowiązany jest ponadto do naprawienia szkody poniesionej przez posiadacza [9].

36. Moim zdaniem to samo powinno dotyczyć sytuacji, gdy rolnik nie wywiązał się należycie z obowiązku przekazania informacji przewidzianego w art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia podstawowego, ponieważ o zapłacie słusznego wynagrodzenia, wspomnianego w ww. wyroku w sprawie Schulin, podobnie jak o przekazaniu informacji, jest mowa we wspomnianym artykule, który wymienia kryteria umożliwiające zastosowanie odstępstwa przewidzianego w art. 14 ust. 1 tego rozporządzenia.

37. Jak w swoich uwagach podnosi Komisja, w sytuacji gdy rolnik nie dopełnia obowiązku przekazania informacji posiadaczowi zgodnie z art. 14 ust. 3 tiret szóste rozporządzenia podstawowego w połączeniu z art. 8 rozporządzenia wykonawczego, a także gdy nie uiszcza posiadaczowi słusznego wynagrodzenia dla tej części produkcji, odstępstwo uregulowane w art. 14 ust.1 rozporządzenia podstawowego nie może być stosowane.

8 — W odniesieniu do charakterystyki odmian uprawianych w rolnictwie europejskim zob. pkt 1–4 opinii rzecznik generalnej J. Kokott w sprawie C-59/11 Association Kokopelli, w toku.

9 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Schulin, pkt 71.

38. Jeśli bowiem nie będą przestrzegane wspomniane warunki dozwolonej produkcji nasion określone w art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, to również nie znajdzie zastosowania odstępstwo uregulowane w art. 14 ust. 1 tego rozporządzenia. W konsekwencji, jeśli w trakcie produkcji nasion nie będą przestrzegane kryteria wymienione w ust.3 tego artykułu, taka produkcja będzie naruszeniem praw przyznanych posiadaczowi przepisami art. 13 ust. 2 rozporządzenia podstawowego.

B – *Obliczenie słusznego wynagrodzenia przewidzianego w art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego*

39. Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że z uwagi na naruszenie prawa do ochrony odmian roślin STV może domagać się zapłaty słusznego wynagrodzenia zgodnie z art. 94 ust.1 rozporządzenia podstawowego. Sąd krajowy podnosi ponadto, że nieznajomość istnienia obowiązku udzielenia informacji jest zawiniona przez stronę pozwaną, wobec czego STV może domagać się naprawy wyrządzonej szkody na podstawie art. 94 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia.

40. Na wstępie zauważę, że aby omówić art. 94 rozporządzenia podstawowego, należy przyjąć za punkt wyjścia hipotezę, według której głównym celem tego przepisu jest zapłata pełnego wynagrodzenia opierająca się na zasadzie restitutio in integrum [10]. Innymi słowy, słuszne wynagrodzenie, jakie powinno zostać wypłacone, gdy zostały naruszone prawa do ochrony odmian roślin, ma na celu przywrócenie sytuacji, w jakiej posiadacz tych praw znajdował się przed ich naruszeniem. Jednak zastosowanie tej zasady w omawianym przypadku nie jest proste, ponieważ sytuacja może zostać przywrócona albo poprzez powołanie się na dozwoloną produkcję nasion, albo poprzez wzięcie pod uwagę kwoty otrzymanej za licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego.

1. W przedmiocie regulacji wprowadzonych w art. 14 i 94 rozporządzenia podstawowego

41. Sąd odsyłając przedstawił dwie metody dotyczące sposobu obliczenia słusznego wynagrodzenia w rozumieniu art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego: w oparciu o wynagrodzenie pobierane w przypadku licencjonowanej produkcji materiału rozmnożeniowego oraz w oparciu o wynagrodzenie pobierane za dozwoloną produkcję nasion.

42. Zaznaczam, że art. 94 rozporządzenia podstawowego nie zawiera żadnej wskazówki dotyczącej możliwości uwzględnienia wysokości wynagrodzenia za dozwoloną produkcję nasion w rozumieniu art. 14 ust. 3 tiret czwarte tego rozporządzenia przy obliczaniu słusznego wynagrodzenia w rozumieniu tego przepisu.

43. Dostrzegam również, że w niektórych wersjach językowych (w szczególności duńskiej, niemieckiej, angielskiej, hiszpańskiej, fińskiej i włoskiej) stosuje się różne terminy w art. 94 ust. 1 [11] i w art. 14 ust. 3 tiret czwarte [12] rozporządzenia wykonawczego, podczas gdy w wersji francuskiej w obu przepisach użyto tego samego wyrażenia, a mianowicie „rémunération équitable". Ponieważ jednak nie można wyciągnąć wniosków z tych różnic, należy dokonać wykładni przepisów odpowiednio w ich kontekście, uwzględniając w szczególności ich cele.

10 — Zobacz podobnie: E. Bonadio, Remedies and sanctions for the infringement of the intellectual property rights under EC law, *European Intellectual Property Review*, 2008, No 8, Vol. 30, s. 324.

11 — Brzmienie tych wersji jest następujące: „rimelig vederlag", „angemessenen Vergütung", „reasonable compensation", „indemnización razonable", „kohtuullinen korvaus" i „equa compensazione".

12 — Wersje te odnoszą się odpowiednio, do następujących terminów: „rimelig godtgoerelse", „angemessene Entschädigung", „equitable remuneration", „remuneración justa", „kohtuullinen palkkio" i „equa remunerazione".

44. W pierwszej kolejności przypominam, że uregulowane w art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia podstawowego słuszne wynagrodzenie jest częścią przepisu wprowadzającego odstępstwo. Trybunał stwierdził w tym kontekście w wyżej przywołanym wyroku w sprawie Schulin, że zgodnie z motywem siedemnastym i osiemnastym rozporządzenia podstawowego przepis art. 14, przyjęty w interesie ogólnym dotyczącym ochrony produkcji rolnej, stanowi wyjątek od zasady, w myśl której do rozmnażania materiału ze zbioru chronionej odmiany wymagane jest upoważnienie posiadacza [13].

45. W wyżej wymienionym wyroku w sprawie Brangewitz Trybunał stwierdził również, że z upoważnienia rolników do produkcji materiału ze zbioru uzyskanego z uprawy materiału rozmnożeniowego chronionej odmiany bez uprzedniego zezwolenia posiadacza wynika zobowiązanie do przekazywania, na jego żądanie, istotnych informacji oraz, z wyjątkiem rolników prowadzących małe gospodarstwa, do zapłaty posiadaczowi słusznego wynagrodzenia [14].

46. Według Trybunału art. 14 rozporządzenia podstawowego równoważy w ten sposób interesy posiadaczy praw do chronionych odmian i rolników. Przywilej rolnika, czyli produkcja nasion bez uprzedniego upoważnienia posiadacza, w połączeniu z obowiązkiem udzielenia informacji oraz zapłaty słusznego wynagrodzenia, chroni tym samym uzasadnione interesy rolników i posiadaczy w ich bezpośrednich stosunkach [15].

47. Zasadnicze znaczenie ma więc zawężająca wykładnia pojęcia „słuszne wynagrodzenie", o którym mowa w art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia podstawowego, w szczególności w jego szczególnym kontekście jako części przewidzianego w tym artykule uregulowania wprowadzającego odstępstwo.

48. Następnie słuszne wynagrodzenie, do którego odnosi się art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, podobnie jak wynagrodzenie, o którym mowa w art. 14 ust. 3 czwarte tiret tego rozporządzenia, należy interpretować z uwzględnieniem kontekstu i celów rozporządzenia.

49. W ujęciu ogólnym, jak wynika z motywu piątego rozporządzenia podstawowego, poprawa ochrony dla wszystkich hodowców roślin stanowi główny cel tego rozporządzenia [16]. W związku z celem realizowanym przez rozporządzenie podstawowe, jakim jest ochrona posiadaczy prawa do chronionych odmian roślin, uważam, że art. 94 ust. 1 tego rozporządzenia stwarza posiadaczowi możliwość czuwania nad tym, by jego interesy były chronione względem każdej osoby, która bez uprzedniego upoważnienia podejmuje jedno z działań określonych w art. 13 ust. 2 rozporządzenia podstawowego [17].

2. W odniesieniu do metody obliczania w oparciu o opłatę za produkcję licencjonowaną

50. W celu zagwarantowania ochrony posiadaczom praw do chronionych odmian roślin i przywrócenia sytuacji, w jakiej znajdowali się przed naruszeniem, konieczne jest obliczenie słusznego wynagrodzenia w rozumieniu art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego w oparciu o opłatę za produkcję licencjonowaną.

13 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Schulin, pkt 47.

14 — Wyżej wymieniony wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 43.

15 — Zobacz podobnie ww. wyrok w sprawie Brangewitz, pkt 43, i analogicznie wyrok Trybunału z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie C-245/00 SENA, Rec. s. I-1251, pkt 36.

16 — W tym zakresie zob. również pkt 40 ww. opinii rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera w sprawie Jäger. W omawianym kontekście zauważył on, że celem rozporządzenie podstawowego nie jest reglamentacja sektora produkcji rolnej, lecz stworzenie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin.

17 — Należy jednocześnie zauważyć, że jest to odrębny i oddzielny system odszkodowawczy, służący zapewnieniu skuteczności rozporządzenia podstawowego.

51. Przepis ten znajduje również zastosowanie w sytuacji, gdy osoba, która podjęła jedno z działań będących naruszeniem, nie działała umyślnie lub z niedbalstwa [18]. Jego celem jest zagwarantowanie posiadaczowi wypłaty słusznego wynagrodzenia, które moim zdaniem nie może być mniejsze niż odszkodowanie, którego ten posiadacz mógłby dochodzić w oparciu o licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego zgodnie z art. 13 rozporządzenia podstawowego.

52. Opierając się na tym, że uregulowania przewidziane w art. 14 wspomnianego rozporządzenia mają charakter odstępstwa, uważam, że rolnika nieprzestrzegającego warunków wymienionych w art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, który służy za podstawę stosowania odstępstwa przewidzianego w ust. 1 tego artykułu, powinno uznać się za osobę trzecią, która nabywa chronioną odmianę na rynku w zamian za uiszczenie opłaty za produkcję licencjonowaną. W konsekwencji rolnik, który nie wypełnia swoich obowiązków wynikających z art. 14 ust.3 rozporządzenia podstawowego, nie może powoływać się na odstępstwo przewidziane w tym artykule.

53. Wniosek ten potwierdza ponadto treść art. 17 rozporządzenia wykonawczego, zgodnie z którym posiadacz odmiany może powoływać się na prawa wynikające ze wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin przeciwko osobie, która narusza jakiekolwiek warunki lub ograniczenia związane z odstępstwem na podstawie art. 14 rozporządzenia podstawowego.

54. Co więcej, wydaje się użyteczne, by wskazać, że przyjęcie odmiennego poglądu nie zachęcałoby rolników do przestrzegania obowiązku udzielenia informacji posiadaczowi odmiany, ponieważ niewypełnienie obowiązków, które czynią skutecznym wspomniane odstępstwo, nie wywołałoby w rzeczywistości żadnych skutków gospodarczych o charakterze zapobiegawczym.

55. Z tego punktu widzenia, co również wynika z postanowienia odsyłającego, ograniczenie prawa posiadacza do wynagrodzenia do wysokości odpowiadającej opłacie za dozwoloną produkcję nasion w nieuzasadniony sposób przynosiłoby korzyści rolnikom, którzy nie przestrzegają obowiązków przewidzianych w art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

56. W systemie, którego głównym zadaniem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony odmian roślin, niezgodne z tym celem byłoby gdyby rolnik, niezależnie od faktu, czy realizuje, czy też nie swój obowiązek udzielenia posiadaczowi informacji, był zobowiązany co do zasady jedynie do uiszczenia opłaty za dozwoloną produkcję nasion, której poziom jest, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym, znacznie niższy od opłaty za produkcję licencjonowaną.

57. W tym kontekście dodałbym, że nawet gdyby obowiązek zapłaty słusznego wynagrodzenia w rozumieniu art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, obliczonego na podstawie opłaty za produkcję licencjonowaną, prowadził do odszkodowania wyższego niż przewidziane dla dozwolonej produkcji nasion zgodnie z art. 14 rozporządzenia podstawowego, nie mamy tu do czynienia z odszkodowaniem zwanym „karnym” (punitive damages), które zawiera również pewien element sankcji [19]. Mimo to chodzi o metodę, która pozwala obciążyć kosztem licencjonowanej produkcji materiału rozmnożeniowego w przypadku uprawy będącej naruszeniem i która z tego powodu pełni funkcję zapobiegawczą.

58. Podsumowując, sądzę, że w opisanym stanie faktycznym w celu ustalenia wysokości słusznego wynagrodzenia w rozumieniu art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego należy oprzeć się na opłacie za produkcję licencjonowaną. Jakakolwiek inna wykładnia nie będzie bowiem w stanie zapewnić ani realizacji celów rozporządzenia, ani jego skuteczności.

18 — W odniesieniu do charakteru obiektywnego słusznego wynagrodzenia przewidzianego w art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego zob. ww. wyrok w sprawie Greenstar-Kanzi, pkt 48.

19 — Zobacz również motyw 26 dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz.U. L 157, s. 94), który nie ma zastosowania w niniejszej sprawie.

59. Niemniej na wypadek gdyby Trybunał nie podzielił mojego punktu widzenia odnośnie do konieczności przyjęcia za podstawę obliczenia słusznego wynagrodzenia przewidzianego w art. 94 ust. 1 opłaty za produkcję licencjonowaną, poczynię kilka uwag odnoszących się do innej metody obliczenia rozważanej przez sąd odsyłający, to jest w oparciu o opłatę za dozwoloną produkcję nasion.

3. W przedmiocie alternatywnej metody obliczenia rozważanej przez sąd odsyłający

60. W pierwszej kolejności stwierdzam, że gdyby obliczenia wysokości słusznego wynagrodzenia, które rolnik jest zobowiązany zapłacić posiadaczowi prawa do ochrony odmiany w przypadku naruszenia zgodnie z art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, dokonać w oparciu o opłatę za dozwoloną produkcję nasion, wówczas wynagrodzenie to byłoby zdecydowanie niższe od kwoty należnej od osób trzecich za licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego.

61. Z postanowienia odsyłającego wynika, że działania strony pozwanej były przez nią zawinione, dlatego też STV może domagać się również naprawy wyrządzonej szkody w myśl art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego [20].

62. W tym kontekście, żeby zapewnić realizację głównego celu rozporządzenia podstawowego, jak również aby uniknąć sytuacji, w której nieuprawnione rozmnażanie nasion prowadzi do uzyskiwania przez osoby naruszające nienależnych korzyści w porównaniu do osób trzecich, które produkują materiał rozmnożeniowy na podstawie licencji, niezbędnym wydaje się ustalenie wysokości poniesionej szkody w rozumieniu art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego poprzez odwołanie się do opłaty za produkcję licencjonowaną. W takim przypadku szkoda poniesiona przez posiadacza, o której mowa w art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego, odpowiadałaby różnicy pomiędzy tą opłatą a słusznym wynagrodzeniem przewidzianym w art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia podstawowego [21].

63. Dodam, że opłata za dozwoloną produkcję nasion pokrywa jedynie 50% wysokości opłaty za produkcję licencjonowaną [22]. Tak więc szkoda poniesiona przez posiadacza w rozumieniu art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego będzie odpowiadać w tym wypadku różnicy pomiędzy wysokością opłaty za dozwoloną produkcję nasion a wysokością opłaty za produkcję licencjonowaną, czego posiadacz prawa do ochrony odmiany nie musi udowadniać.

64. Co więcej, w odniesieniu do podniesionej przez sąd odsyłający kwestii kosztów kontroli i nadzoru dodałbym, że gdyby za podstawę obliczenia słusznego wynagrodzenia przewidzianego w art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego przyjąć opłatę za dozwoloną produkcję nasion, sprawiłoby to wówczas, że wynagrodzenie przewidziane w art. 14 ust. 3 tiret czwarte rozporządzenia podstawowego nie pokrywałoby całkowicie tych kosztów, które zazwyczaj zawiera w sobie opłata za licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego.

20 — W odniesieniu do możliwych metod obliczenia szkody poniesionej przez posiadacza i problemów, które ze sobą niosą, zob.: G. Würtenberger, P. Van der Kooijm, B. Kiewet i M. Ekyad, *European Plant Variety Protection*, Oxford University Press, Oxford 2009, s. 177, 178.

21 — Dodam, że art. 18 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego przewiduje, iż w przypadku wielokrotnego i umyślnego niewypełniania przez rolnika obowiązków stosownie do art. 14 ust. 3 rozporządzenia podstawowego odpowiedzialność za wynagrodzenie posiadaczowi dalszych szkód obejmuje co najmniej kwotę ryczałtową obliczoną na podstawie czterokrotnej średniej kwoty pobieranej za produkcję licencjonowaną, z zastrzeżeniem odszkodowania z tytułu jakiejkolwiek większej szkody. Niemniej przepisy rozporządzenia wykonawczego nie mogą nakładać na rolników większych obowiązków niż te, które wynikają z rozporządzenia podstawowego. W odniesieniu do wykładni art. 8 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego zob. ww. wyrok w sprawie Schulin, pkt 60.

22 — Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego to wynagrodzenie może również stanowić przedmiot umowy między posiadaczem prawa do ochrony odmiany a rolnikiem.

65. Wynika z tego, że przy zastosowaniu takiej metody obliczenia posiadacz prawa do chronionej odmiany roślin powinien móc obliczyć wysokość szkody, którą należy naprawić zgodnie z art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego, w oparciu o opłatę za produkcję licencjonowaną, która zawiera w sobie zwykłe koszty kontroli i nadzoru poniesione przez posiadacza. Z ekonomicznego punktu widzenia taka wykładnia zapewni posiadaczowi taki sam efekt jak metoda zaproponowana w pierwszej kolejności.

4. W przedmiocie uwzględnienia specjalnych nakładów na kontrolę

66. Sąd odsyłający stawia również pytanie, czy specjalne nakłady na kontrolę ponoszone przez organizację chroniącą prawa wielu posiadaczy prawa do ochrony odmian roślin w celu przeciwdziałania ewentualnym naruszeniom tych praw w rozumieniu art. 94 ust. 1 lub 2 rozporządzenia podstawowego mogą być przedmiotem odszkodowania, a także czy mogą być one obliczone na podstawie ryczałtu w wysokości dwukrotności uzgodnionego wynagrodzenia.

67. W odniesieniu do charakteru tego pytania Komisja podnosi, że nie ma ono wpływu na rozstrzygnięcie sprawy przed sądem krajowym. Przyznaję wprawdzie, że z postanowienia odsyłającego wynika, że STV nie zażądała zapłaty takiej kwoty ryczałtowej, zaś spór przed sądem krajowym dotyczy jedynie kosztów przedsądowych o nieznacznej wysokości, mianowicie 141,05 EUR, które w oczywisty sposób nie wynikają z kontroli prowadzonych przez STV. Niemniej uważam, że takie pytanie nie ma wyłącznie charakteru hipotetycznego, gdyż jest ono ściśle powiązane ze stosowaniem art. 94 ust. 1 i 2 rozporządzenia podstawowego [23].

68. Co do istoty należy podkreślić, że przepisy art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego umożliwiają posiadaczom zrzeszanie się w celu wykonywania ich praw wynikających z art. 14 rozporządzenia podstawowego. Mogą wobec tego działać indywidualnie, zbiorowo lub powołać w tym celu organizację [24].

69. Z wyżej wymienionego wyroku w sprawie Jäger wynika, że STV jest spółką działającą w celu ochrony interesów gospodarczych swoich wspólników, którzy produkują lub wprowadzają do obrotu handlowego, bezpośrednio lub pośrednio, nasiona, lub uzyskują korzyści z produkcji lub wprowadzania ich do obrotu. Spółka ta kontroluje w szczególności przestrzeganie praw do ochrony odmian na skalę krajową i międzynarodową oraz przeprowadza kontrole praw do ochrony odmian przysługujących jej członkom bądź osobom trzecim w spółkach dokonujących rozmnożenia materiału siewnego i w spółkach handlowych. Jej zadania wiążą się również ze ściąganiem opłat za wykorzystywanie licencji na odmiany roślin oraz przyjmowaniem ogólnych środków służących promowaniu produkcji i zaopatrzenia konsumentów w nasiona dobrej jakości oraz ich zbytu [25].

70. Jak w swoich uwagach zauważył rząd grecki, możliwość zbiorowego wykonywania uprawnień wynikających z art. 14 rozporządzenia podstawowego nie oznacza w żaden sposób, że koszt takiego wspólnego działania powinien ponosić rolnik, nawet jeśli narusza on przepisy tego rozporządzenia. Przeciwnie, zgodnie z art. 14 ust. 3 tiret piąte rozporządzenia podstawowego w związku z art. 16 rozporządzenia wykonawczego, w myśl którego kontrolę prowadzi posiadacz, koszty te powinny zostać ujęte przez posiadacza w wysokości opłaty za produkcję licencjonowaną.

23 — Na marginesie pragnę zauważyć, że jak wynika z postanowienia odsyłającego, pytanie to jest zainspirowane przez orzecznictwo Bundesgerichtshof dotyczące naruszeń prawa do wykonania utworu. W tej dziedzinie Bundesgerichtshof przyznaje od dawna spółce zajmującej się dystrybucją praw, która ściga takie naruszenia, tak zwany dodatek za naruszenie wynoszący dwukrotność zwyczajowej opłaty za licencję.

24 — Zobacz w tym względzie ww. wyrok w sprawie Jäger, pkt 51.

25 — Zobacz ww. wyrok w sprawie Jäger, pkt 17.

71. Biorąc pod uwagę rolę, jaką pełni organizacja taka jak w postępowaniu przed sądem krajowym, która ściśle wiąże się ze sprawowaniem kontroli służącej zachowaniu praw danych posiadaczy praw do ochrony odmiany, specjalne nakłady na kontrolę poniesione przez taką organizację nie mogą być uwzględniane odrębnie przy obliczaniu słusznego wynagrodzenia należnego zgodnie z art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego ani też odszkodowania należnego zgodnie z art. 94 ust. 2 tego rozporządzenia.

72. Moim zdaniem koszt takich nakładów można brać pod uwagę tylko w odniesieniu do dodatkowych kosztów postępowania poprzedzającego wniesienie skargi lub samego postępowania sądowego, związanych z badaniem przypadku konkretnego naruszenia, których zapłata może być wymagana zgodnie z art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego i z zastrzeżeniem przewidzianych w nim warunków [26]. Musi w tym wypadku istnieć związek przyczynowy takich kosztów z danym naruszeniem.

73. Wreszcie zaznaczam, że w przypadku gdy słuszne wynagrodzenie przewidziane w art. 94 ust. 1 rozporządzenia podstawowego będzie obliczone w zaproponowany przeze mnie sposób, w odniesieniu do opłaty za produkcję licencjonowaną posiadacz nie może domagać się zapłaty wynagrodzenia z tytułu zwykłych koszty nadzoru i kontroli, które wiążą się z kontrolą przewidzianą w art. 14 ust. 3 tiret piąte rozporządzenia podstawowego, jak również w art. 16 rozporządzenia wykonawczego [27].

74. Ten wniosek nasuwa się, ponieważ – jak wynika z niniejszej opinii – należy uznać, że zwykłe koszty kontroli i nadzoru, nawet gdy są one znaczne, są zawarte w sumach pobieranych z tytułu produkcji na podstawie licencji, a więc zawarte w opłacie za produkcję licencjonowaną, o ile kontrola będzie prowadzona przez posiadacza prawa do ochrony odmiany na mocy art. 14 ust. 3 tiret piąte rozporządzenia podstawowego i art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Obliczenie wysokości słusznego wynagrodzenia w oparciu o opłatę za produkcję licencjonowaną pozwala bowiem naprawić skutki naruszenia i przywraca w ten sposób sytuację, w jakiej posiadacz znajdował się przed naruszeniem.

V – Wnioski

75. Uwzględniając całość powyższych rozważań, proponuję z jednej strony, by Trybunał orzekł, że nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne, a z drugiej strony, by na pierwsze i trzecie pytanie prejudycjalne zadane przez Bundesgerichtshof udzielił następującej odpowiedzi:

Słuszne wynagrodzenie, które zgodnie z art. 94 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2100/94 z dnia 27 lipca 1994 r. w sprawie wspólnotowego systemu ochrony odmian roślin rolnik jest zobowiązany wypłacić posiadaczowi prawa do wspólnotowej ochrony odmian roślin za wykorzystanie materiału rozmnożeniowego chronionej odmiany otrzymanego w wyniku produkcji bez wypełnienia obowiązków określonych w art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94 oraz art. 8 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1768/95 z dnia 24 lipca 1995 r. ustanawiającego przepisy wykonawcze w zakresie odstępstwa rolnego przewidzianego w art. 14 ust. 3 rozporządzenia nr 2100/94, zmienionego przez rozporządzenie (WE) nr 2605/98, należy obliczać na podstawie przeciętnej kwoty pobieranej za licencjonowaną produkcję materiału rozmnożeniowego odmian chronionych danego gatunku roślin na tym samym obszarze. Ze względu na to, że z jednej strony obliczenie wysokości słusznego wynagrodzenia na wskazanej podstawie pozwala przywrócić sytuację, w jakiej posiadacz znajdował się przed naruszeniem jego praw i naprawić skutki tego naruszenia, a z drugiej strony, że należy uznać, iż koszty kontroli i nadzoru zostały zawarte przez posiadacza w opłacie licencyjnej, zapłaty tych kosztów posiadacz może domagać się tylko w sytuacji, gdy dotyczy to dodatkowych kosztów postępowania poprzedzającego

26 — Ten wniosek wydaje mi się zgodny z zasadami wskazanymi w motywie 26 i w art. 13 dyrektywy 2004/48.

27 — Oprócz tych kosztów posiadacz może jednak zgodnie z art. 94 ust. 2 rozporządzenia podstawowego domagać się zadośćuczynienia w celu naprawienia poniesionej przez niego szkody.

wniesienie skargi lub postępowania sądowego związanych z badaniem konkretnego przypadku naruszenia, których zwrot może być wymagany zgodnie z art. 94 ust. 2 rozporządzenia nr 2100/94 i z zastrzeżeniem przewidzianych w nim warunków.